

Dombok Listers Häradsrätt 1814

1814-02-23

Mål 249

Albertina Sophia Rosenlund hade till detta Ting stämt muraren Gustaf Åström i Mellby med påstående, at han måtte förpligtas genom lysning och wigsel fullborda det äckterskap han under häfdande skall henne lofvat och i alla fall hålla henne skadeslös serdeles om hon framföder det barn hvarmed hon nu är hafvande.

Wid uprop inställte sig P^{en} personligen af h^{ka} Albertina 2^{ne} gg^r tilförne pligat för lägersmål, och nekade Åström tillmälet hwadan Albertina begärde at få såsom wittnen hämta hustrurna Christina Blomqvist i Sölfwitsborg, Margaretha Hasselberg och Ingrid Laggare i Mellby. För at wisa det Albertina Rosenlunds lefnad varit i flere afseenden utsväfvande äskade Åström vittnesmål af torparen Sven Michelsson i Hörby, hustru Gunnild Svens d^{tr} i Hellevik Pigorne Karna Michels d^{tr} i Hörby och Kerstin Daniels d^{tr} i Hosaby, desse wittnen såsom ojäfvige befundne, swuro wittnes Eden, warnades och hwar för sig berättade.

1^a Christina Blomqvist: att hon för 3^{ne} år sedan i Albertinas hus sedt henne och Åström ligga tillsamman en natt och at han den tiden ofta besökte Albertina med hvilken han var mycket förtrolig.

2^a Margaretha Hasselberg: at hon en Tisdags afton wid sistl: Michels tid kommit uti Albertinas stuga och blifwit där qvar tills morgonen, samt at på natten hade jämwäl Åström dit kommit och blifwit insläppt, samt efter det han på Albertinas fråga om ärendet yttrat sig som orden föllo willja blifva hennes man, först haft med Albertina hwarjehande enskilt och hwiskande samtal, och sedermera efter det hon afklädd åter lagt sig i sängen hade han jämwäl där lagt sig hos henne, derpå wittnet af deras företag och rörelser samt skramlet af Åströms byxknappar, inte annat kunnat skönja, än at de med hwarandra bedrifwit otukt.

I rummet war mörkt så att wittnet endast kunnat höra hwad sig tilldrog. Åström hade inte vidare varit afklädd än till trögan.

3^a Ingrid Laggare att hon sedt mycken förtrolighet P^{ne} emellan råda samt at hon wid ett tillfälle hört Åström fråga Albertinas barn om han finge blifva deras Stjuffader.

4^a Sven Michelsson: att han wid ett besök i Christianstad träffat en Sergeant wid namn Lundgren, som wid samtal med nestfölljande wittnet på hans ärhindran at Albertina wore fruktsam och at Lundgren fick komma till Lister för att göra barnsöl swarat: at om det blef en ___[?] ville han ej undandraga sig det. Tilläggande at Lundgren något före sistl: Michaelio warit här i trackten och gjordt besök hos Albertina.

5^a Gunnild Swensdtr: wittsordar förra wittnets uppgift om samtalet med Lundgren och meddelar i öfrigt samma berättelse, med tillägg at wittnet warit tillstädes då för wid pass ett år sedan Lundgren äfven kommit till Allbertina och skänkt henne några alnar wäf.

6^a Hanna Michaelsdtr kunde ingen uplysning meddela.

7^a Kerstin Danielsdtr att hon för 2^{ne} år sedan hört Consuln Berridge omtala det han en gång haft beblandelse med Albertina samt som orden fallit "satt på henne ett rapp" men ej mer.

Wittnesmålen uplästes och ärkändes.

Åström som fortfor att neka samt förklarade at han den af wittnet Margaretha Hasselberg uppgifne natt endast suttit på Albertinas säng utan att med henne pliga olofligt umgänge, inlemnade ett så lydande skriftl: Anförande. Å.

Såsom jag är af Qvinspersonen Albertina anmält at henne skulla belägrat, får jag nu Aller Ödmjukast wid wällofliga domstolen anföra mina nu rättwisa anförander, dett kan wäl händt att jag en gång wid nattetiden der ankommit men inte Plägade med henne något Kjöttsligt omgänge, ty min Rådhoga[?] war alltid inskrämdt at akta mig för en sådan Person att med henne söka Omgänge på otukt, för ty der hafwer hos henne inränt både hor och sedan i hans närwaro wistas och inrymt både inn och utlänningar och som hon har 2ne oäkta barn förut, ansåg jag henne för att wara bögd för nedriga böjelser, de jag med största alfwar sökte undankomma, såsom sagt är att flere personer hafwa hos henne inrymt vid flere tillfälle och hennes natur kan hända alstrande warit, har hon alltid funnit

den som varit bögd för otukt, jag anhåller aller ödmjukast dett wällofliga domstolen täcktes skärskåda min oskuld och från en sådan orättwis beskyllning frikändt, hwaröfwer torde Aktor efter min utsaga inkalla Wittne som updaga vidare mina oskulder, dett är wähl ganska sårande och desto mera smärtande at en som jag oskuld Person och är beskyllat hafwa plägat omgäinge med et sådant Qwinkiön, desto mera hennes angifwande att jag skulle hafwa lofwat den samma Åktenskap det jag aldrig giordt, och desto mindre aldrig warit oss emellan ifråga stält.

Jag nedhäfwer således mina oskulder till höggunstigt domstolens Bedömande hwilket torde iakttagas och skärskådas huru jag är orättwis beskulladt, anhåller således att en sådan Beskyllning måste anses förtjena näpts[?] för en sådan Beskyllning.

Framhårdar med aller Ödmjukast undergifwenhet höggunstiga domstolen

*Aller Ödmjukaste tjenare
Gustaf Åström*

Efter upläsandet hwaraf P^{ne} begärte anstånd till flere wittnens inkallande, hwaröfwer

Resolwerades

å nästa Ting och första R^{sd} dagen hwartill målet uppskjutes, skola P^{ne} åter wid uprop tillstådes komma, Åström wid förelagt wite af 3Rdl Rgd, samt wara beredda förete den ömsesidiga bewisning hwaraf de willja sig begagna.

1814-05-03

Mål 21

Till följe af härads Rättens wid sistl: Ting fattade och under N° 249 i då hållen dombok anteknade Beslut uprepades åter uppskjutna Målet emellan Albertina Sophia Rosenlund k^{de} och Murare Gesällen Gustaf Åström i Mellby S^{de} om Lägersmål samt Ägtenskaps fullbordande, hwarwid från Albertina Rosenlund inlemnades följande skrifteliga:

Anförande

Den bewisning jag har af nöden emot Muraren Gustaf Åström rörande mitt påstående at han under ägtenskaps löfte mig häfdadt, kan jag nu icke framställa. Tiden är icke så långt liden at jag sluppit från Barns bördan hwilken icke förr än wid Pingst tiden kan inträffa. Hwad wittnen, som jag ämnar påkalla, kunna yttra, är af den beskaffenhet, at, om jag wid berörde tid framföder Barn, så har han förklarad sig för Barnets fader.

Denna Åström är det också verkeligen. Han har ärkändt detta förhållande i Herr Secreterare N. Knutssons och Fiskaren Jon Olssons i Hellevik närwaro vid et tillfälle då fråga var om förening.

Jag förstår nu ej att kunna gjöra upwagtning wid vällofl Härads Rätten. Sorg och sjuklighet gör mig möda – utom det at jag i afseende på en nära förestående Barnsnöd befinner mig orkeslös. Jag anhåller fördenskull om upskof til nästinfallande höste Ting då jag förmodar kunna bevisa Åström en förseelse, hvartil han nekat, tvärtemot löften på heder och tro.

Bifall, ädle Domare, nådgunstigt min anhållan. Jag är i alla afseender wärnlös.

*Ödmjukast
Albertina Rosenlund*

Som uplästes, och ingaf Åström hwilken nu war personligen tillstådes ett så lydande skrifteligt yttrande.

Å wällofl: et: Införes No 4

Ödmjukast till Protocollet

Då wällofl: Listers härads Tings Rätt sistl: Martij månat, har uppskuttet målet till afgjörande nu vid Infallande Tingz första Rättegångsdagen, Emellan mig och Albertina

rosenlund i Miällby, anhåller jag aller ödmiukast, så framt Ingen Ren afgjörningen för min Person kan anses mig oskyldig som jag säker är, Befrias från Albertines orätmäktige Beskyllning. Påstår jag således att af vällofl: Tings rätten Blifva uppskoff meddelt till nästa Ting, för att jag får tillfälle Inkalla alla de vittne som kunna uplysa min oskuld Ifrån den Lösaktiga Albertines påstånder, dätt hade wäll Bort Blifvet afgjort vid dätta Ting Efter Domstolen Resuloverande, men har Intte kunnat på något sätt ärnått få de Begangeliga vittnen kallade.

Dätt är Beklagans värd att jag oskyldige mäniskia skall Blifva Belakatt af dätt Lösaktiga qvinkönet Albertina, som jag försäkrar Ej kunde på sitt samvette Besanna hvem som kunde vara Rätta Barnfader till dätt foster hon hos sig Bär, hälst hennes Otuktiga Bøjelser har på flere antall af okjända och äfven utlänska folkslag varit undergifne.

Framhärddar med diupaste vörndnad, vällofl: Tings Rätten

Norje den 2^{dre} Maj 1814

aller ödiukaste Tjenare Gustaf Åström

Efter whars upläsande, härads Rätten afsade att Utslag skall häröfwer wid Tingets slut blifwa meddelt.

Utslag

Afsagt den 31 Maji 1814

På det att Parterne å ömse sida må få begagna den ytterligare bewisning, hwarpå de upgifwit sig äga tillgång finner härads Rätten skäligt uppskjuta Målet till vidare företagande å nästa Ting och första Rättegångsdagen då det åligger dem att sig härstädes åter infinna. Åström wid förut stadgad påföljd, beredde att hwar för sin del Målet på behörigt sätt utföra.

1814-10-11

Mål 28

I anledning af härads Rättens under N° 21 i sistl: sommar Tingz dombok anteknade Beslut uprepades åter då handterade Målet emellan Albertina Sophia Rosenlund k^{de} samt Muraregesällen Gustaf Åström i Mellby om Lägersmål och ägtenskaps fullbordande, hwarwid P^{ne} tillstädes kommo personligen; och upgaf Albertina att hennes förlossning inträffat den 26 sistl: Maji, då hon framfödt ett ännu lefwande barn, som warit och är på bägge ögonen blindt.

Åström fortfor uti sitt förnekande af tillmålet eller att wara fader till detta barn, hwarföre Albertina såsom ytterligare vittnen i Saken framställte klockaren N: Knutsson samt hustrurne Elsa Olas dotter och Bengta Pehrsson i Mellby; och då något jär emot dem icke kunde anföras, Så fingo de framträda och med tu fingrar beswärja wittnes Eden, därefter de warnades, serskilt hördes och berättade:

1me Knutsson: att Åström under det han sistledne Juhl tid wistades på arbete hos wittnet, wid yppadt samtal angående Albertina Rosenlunds hafwande tillstånd, yttrat att han wäl icke kunde neka sig hafwa med henne plägat köttsligt umgänge, men huruwida han wore fader till det barn med hwilket hon då war __ ädd skulle ankomma på Uträkning, som han i afseende på tiden emellan ett slikt umgänge och sjelfwa barnförlossningen wille anställa.

2de Elsa Olas dotter: att Albertina under födsloplågorna wid Barnsbörden den upgifne dagen flera gånger försäkrat att ingen annan än Åström wore barnfader _ och

3^{tie} Bengta Pehrsson: Lika med förre wittnet, hälst Bengta också warit tillstädes wid Albertinas förlossning.

Upläst och erkänt.

Albertina förklarade nu att hon icke vidare wille fullfölja sitt emot Åström gjorda påstående om Ägtenskap utan yrkade endast att han måtte åläggas gifwa henne billig upfostringshjelp till barnet, häldst han ensam är dess fader.

Åström sade sig wäl icke kunna bestrida att han för flera år sedan med Albertina haft olofligt umgänge; dock wille han ingalunda widgå det han nu warit hennes Lägersman, från wilken beskyllning han enständigt[?] påstod sig böra åtnjuta befrielse.

Å ömse sidor öfwerlämnades härefter Målet till domstolens pröfning, och sedan anmärkt blifwit att ___ Bef^{agsmn} Fogelström yrkade att såwäl Albertina som Åström måtte åläggas Böter för Lägersmålet, hwartill denna sednare jämwäl ansågs förwunnen, Så beslöt härads Rätten att wid Tingets slut Utslag meddela.

Utslag

Afsagt den 14 Novemb. 1814

Wid jemförelse af Åströms egne twetydiga förklaranden och hwad de såsom wittnen i Målet hörde hustrurne Margaretha Hasselberg, Elsa Olasdotter och Bengta Pehrsson samt klockaren Knutsson berättat, anser härads Rätten bemälte Åström wara öfwertygad, att hafwa lägrat Albertina Rosenlund med dess den 26 sistl: Maji framfödda ännu lefwande barn, hwadan han jemlikt 53 Cap: 1§ och 55 Cap: 5§ Rg^s Bl^u för denna dess wetterligare första Lönskaläges förseelse dömmes att böta 3 Rdr 16 sh och att till Mellby Soknekyrka ärlägga 1 Rdr 16 sh Sp.; hwarförutan Åström skyldig kännes att årligen med 6 Rdr 32 sh Bemd gifwa Albertina understöd till barnets upfostran intill dess det upphått femton års ålder.

Beträffande åter[?] Albertina Rosenlund, så blifwer hon, som twenne gånger tillförne pligtat för Lägersmål, för hennes nu Tredje resan föröfwade lika beskaffade förbrytelse med stöd af förut åberopade Lagställen sakställs att böta Fem Rdr samt jemwäl till Mellby kyrka erlægga 32 sh Specie. Skolandes sluteligen så wäl Albertina som Åström hemlig Skriftnad Aflösning undergå. Och är något Utlåtande så mycket mindre nödigt öfwer det emot Åström instämnda påstående om Ågtenskap, som Albertina ett slikt påstående återkalladt, och ___kning därom i alla fall icke förekommit.